

Reviews and Anotations
Рецензии и анотации

НОВА КНИГА, ПРЕДСТАВЯЩА ДОКУМЕНТАЛНОТО НАСЛЕДСТВО НА СВЕТАТА ТЪРНОВСКА МИТРОПОЛИЯ

Тютюнджиев, И. (2016). *Дневник на Светата Търновска митрополия (1870 – 1871)*. Велико Търново: „РОВИТА“, 335 стр.
ISBN: 978-954-8914-36-9

Иван Русев

Икономически университет – Варна

В края на 2016 г. се появи една интересна и приносна публикация, която ще направи по-широко достояние богатото документално наследство на Българската православна църква. Става въпрос за книгата, представяща Дневника (изходящата кореспонденция) на Светата Търновска митрополия в периода от 24 януари 1870 г. до 11 октомври 1871 г., подготвена за печат с бележки и коментари от проф. д.и.н. Иван Тютюнджиев (издателство „РОВИТА“).

Проф. Тютюнджиев е добре познат на нашата научна колегия с трайните си интереси в областта на историята на Българската църква, и по-конкретно на историята на Търновската митрополия. Тази нова негова книга надгражда научните му приноси по темата и разширява техните хронологични граници, навлизайки в изпълнения с динамика XIX в., по-точно концентрирайки се върху самото начало на 70-те години на века, когато кулминира българо-гръцката църковна разпра. Новият проект на проф. Тютюнджиев доказва, че разделението в съвременна-

ИВАН ТЮТЮНДЖИЕВ

**ДНЕВНИК НА
СВЕТАТА ТЪРНОВСКА
МИТРОПОЛИЯ
(1870 – 1871)**

ИЗДАТЕЛСТВО
РОВИТА

та българска историческа наука на епохи и периоди е изкуствено и не почива на научни доводи и че ако историкът е изследвал задълбочено конкретен обект в конкретен отрязък от време, не би имал затруднения да разшири хронологичния обхват на своето проучване.

Книгата на проф. Тютюнджиев е продължение на една добра традиция да се публикуват запазени документални извори от миналото на Търновската митрополия. Но за разлика от своите предшественици (П. Чилев, Ив. Снегаров), които обнародват църковни кондики, пред днешния историк стои предизвикателството да се разчете и направи достъпен за съвременния читател дневник с кореспонденция, отразяващ активната дейност на Митрополията в един от най-съдбовните ѝ исторически моменти – времето, когато Григорий, последният владика, интронизиран от Цариградската патриаршия, вече е бил принуден да напусне митрополитската катедра, а наследникът му Иларион Макариополски тепърва предстои да бъде избран от Екзархията. Кореспонденцията в Дневника, водена усърдно от архимандрит Теодосий и учителя Никола Златарски, предоставя обилен материал за размисъл и исторически анализ. Видимо е огромното желание на българските дейци (респективно на Търновската община) да покажат, че могат да се самоорганизируют и че могат да постигнат по-демократична и по-евтина българска църква, насочена към материална и морална подкрепа на просветното и читалищното дело. Със завидна организация, добре онагледена от кореспонденцията, се събира статистическа информация за българското население (брой на градовете, селата, махалите, на къщите и жителите, на венчилата и пр.), необходима за българското представителство в Цариград. Адресатите на писмата на Търновската митрополия – преобладаващо църковни общини и църковни и светски дейци – очертават големите граници на епархията, включващи както селища на север, така и на юг от Стара планина: Елена, Севлиево, Габрово, Дряново, Горна Оряховица, Никопол, Свищов, Тулча, Казанлък, Стара Загора, Нова Загора, сливенски села и т.н. Тези обширни граници не са новост, те са наследство от времето на средновековната Търновска патриаршия. Но новото се състои в широтата на проблемите, които трябва да се решават, и в бързината, с която това трябва да стане. По същото време в Цариград вече е свикан и заседава Църковно-народният събор. Търновската епархия е единствената, излъчила 4-ма представители, и именно общината в Търново, в лицето на архимандрит Теодосий и учителя Златарски, трябва да е трансмисията в потока от информация от столицата към селищата във вътрешността на Българско и обратно. Архимандрит Теодосий и Н. Златарски се справят блестящо с тази отговорна мисия, а Дневникът на Митрополията „преоткрива“ за изследователите на църковно-националното движение непознати страни от безспорните заслуги на тези двама дейци.

Дневникът е изключително ценен по отношение и на сведенията, които съдържа за цяла плеяда българи от епохата, повече или по-малко известни засега на науката, като се започне с най-авторитетните и се стигне до такива, за които тепърва узнаваме. Ето някои от имената: Иларион Макариополски,

Софийският митрополит Доротей (този духовник особено активно присъства в кореспонденцията), старозагорецът Господин Славов, Юрданчо хаджи Николов, Кънчо Кесаров, Петър Ангелов, Стоян Михайловски, Киро Попов, Димитър Павлов, много енорийски свещеници, местни учители, първенци и пр. Голямата трудност в издаването на настоящия ръкопис е именно идентифицирането на всички тези имена, тяхното представяне, вписването на данните от кореспонденцията в контекста на вече известното за тях и трябва да се отбележи, че проф. Тютюнджиев се е справил отлично с тази творческа задача, като е потърсил и направил компетентните справки.

Изданието отговаря на всички изисквания за научност, като още във въвеждащата част на книгата е направена обстойна палеографска характеристика (графика, правопис и език) на публикувания ръкопис. Тук е мястото да се кажат добри думи и относно оформлението на книгата: при отпечатването ѝ е спазен принципът за пълна документалност при предаване на графиката, оформлението на страницата, писменото поле и броя на редовете на записите. Ръкописът (с. 13 – 139) е придружен с множество бележки и пояснения (с. 140 – 157), след което е направен исторически коментар (с. 158 – 176). Следват: фототипно приложение на целия оригинален извор (с. 177 – 307), илюстративен материал („Галерия“), речник на чуждици и остарели думи, именен и географски показалец, библиография и подробно резюме на английски език. Цялото това оформление превръща книгата в лесно ползваемо академично издание.

Няма съмнение, книгата „Дневник на Светата Търновска митрополия (1870 – 1871)“, издадена под съставителството и редакцията на Иван Тютюнджиев, ще направи своя принос в популяризирането на българското историко-документално наследство и притежава всички качества и аргументи, за да привлече вниманието както на научните среди (историци, филолози, богослови, политолози и пр.), така и на широк кръг читатели.

NEW BOOK PRESENTING THE DOCUMENTARY HERITAGE OF THE HOLY METROPOLITANATE OF TARNOVO

Tutundjiev, I. (2016) Records of the Holy Metropolitanate of Tarnovo
(1870–1871). Veliko Turnovo: ROVITA. 335 pages.

ISBN: 978-954-8914-36-9

✉ **Prof. Ivan Roussev, DSc.**

Department of Social Sciences and Humanities
University of Economics – Varna
77, Kniaz Boris I Blvd.
9002 Varna, Bulgaria
E-mail: ivroussev@yahoo.com